

σα του επόμενου χρόνου ο πληθωρισμός έχει μειωθεί κάτω του 3% σε διατηρήσιμη βάση, θα μπορούσαμε να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε τη μείωση των επιτοκίων.

■ **Μιλάτε συχνά για την ανάγκη μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να έχουμε βιώσιμη ανάπτυξη. Τα χρόνια περνούν κι ακόμη συζητούμε την ανάγκη μεταρρύθμισης στη Δικαιοσύνη, η οποία συνδέεται με τις επενδύσεις... Πού εστιάζετε την αδυναμία;**

Πρώτα από όλα, η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού δικαστικού συστήματος, το οποίο βοηθά στην επιβολή των συμβάσεων και στην προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας είναι καθοριστικός παράγοντας για την αύξηση των επενδύσεων και την επιτάχυνση της ανάπτυξης. Αυτό οφείλεται στο ότι οι επενδυτές είναι πιο πρόθυμοι να επενδύσουν σε μια οικονομία όπου τα δικαιώματα ιδιοκτησίας τους προστατεύονται και όπου μπορούν να καταφύγουν στον νόμο, εάν αυτά παραβιαστούν. Παράλληλα, η αποτελεσματική λειτουργία της Δικαιοσύνης είναι καθοριστική για την αντιμετώπιση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και μονοπωλιακών καταστάσεων, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση του ανταγωνισμού, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης. Επιπλέον, η εύρυθμη λειτουργία της Δικαιοσύνης αποτελεί έναν αποτελεσματικό μηχανισμό επιβολής χρηματοοικονομικών συμβάσεων, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη των χρηματογορών, στη βελτίωση της χρηματοδότησης της οικονομίας και στην επιτάχυνση της ανάπτυξης.

Ωστόσο, στη χώρα μας το δικαστικό σύστημα συνεχίζει να αντιμετωπίζει προκλήσεις, όσον αφορά τη συνολική του αποτελεσματικότητα. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (The 2023 EU Justice Scoreboard) ο χρόνος που χρειάζεται για την επίλυση αστικών διαφορών σε πρωτοβάθμια δικαστήρια συνέχισε να αυξάνεται, σε 728 ημέρες το 2021, σε σύγκριση με 637 ημέρες το 2019. Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρόμετρου (flash Eurobarometer 520), το 66% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα είναι αρκετά έως πολύ ανήσυχο όσον αφορά την προστασία των επενδύσεων που τους παρέχει η ελληνική Δικαιοσύνη, έναντι 40%, κατά μέσο όρο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι αδυναμίες αυτές είναι ήδη γνωστές στην κυβέρνηση και για να αντιμετωπιστούν έχουν συμπεριληφθεί σημαντικές δράσεις και μεταρρυθμίσεις στο σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Αυτές αφορούν τον εκσυγχρονισμό και την επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων των δικαστών, της αναβάθμισης των συστημάτων τήρησης αρχείων και πληροφορικής στα δικαστήρια, της υιοθέτησης νομοθεσίας για την παρακολούθηση και βελτίωση της απόδοσης των δικαστικών υπαλλήλων και της αναθεώρησης του δικαστικού χάρτη για όλους τους κλάδους της Δικαιοσύνης.

■ **Και μιλά για αύξηση των επενδύσεων οι οποίοι θα φέρουν και την άνοδο στους μισθούς των εργαζομένων, διότι οι αμοιβές σε σχέση με τις χώρες της ευρωζώνης παραμένουν χαμηλές...**

Η αύξηση των επενδύσεων, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγικότητας και κατ'επέκταση σε μια διατηρήσιμη άνοδο των πραγματικών αμοιβών και σύγκλιση με τα επίπεδα της ευρωζώνης, μπορεί επίσης να υποστηριχθεί και από τη συνολικότερη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που μπορεί να προέλθει από την αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα. Αναφέρουμε ιδιαίτερα σε προβλήματα όπως η γραφειοκρατία και η αναποτελεσματικότητα που εξακολουθεί να υπάρχει στις μεταβιβάσεις ακινήτων, στον χωροταξικό σχεδιασμό, στην ο-

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

«Η οικονομία στη ζώνη του ευρώ επιβραδύνεται. Προβλέπεται πλεονεξασισμότητα για το 2023. Οχι χαμηλή ανάπτυξη, αλλά στασιμότητα»

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

«Η αποτελεσματική λειτουργία της Δικαιοσύνης είναι καθοριστική για την αντιμετώπιση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και μονοπωλιακών καταστάσεων, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση του ανταγωνισμού»

ΚΕΡΔΗ

«Θα πρέπει οι επιχειρήσεις να περιορίσουν, όπου είναι εφικτό, το περιθώριο κέρδους τους»

λοκλήρωση του Εθνικού Κτηματολογίου και στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης. Επιπρόσθετα, η βελτίωση της φορολογικής διοίκησης και η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος θα μπορούσαν να ενισχύσουν την ασφάλεια δικαίου για τους επενδυτές και να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του επενδυτικού κενού.

Όσον αφορά το χαμηλό επίπεδο των μισθών σε σχέση με τις χώρες της ευρωζώνης που αναφέρετε, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι αυτό αντανακλά μεταξύ άλλων και τη χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας. Σημειώνεται ότι η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα εξακολουθεί να αποτελεί μόνο το 69% του μέσου όρου της Ε.Ε., γεγονός που αποδίδεται στις αναντιστοιχίες εργασιακών δεξιοτήτων, στη σχετικά χαμηλή αποτελεσματικότητα και στο ανεπαρκές επίπεδο ψηφιοποίησης της Δημόσιας Διοίκησης και των δημόσιων επιχειρήσεων. Επιπρόσθετα, οι κανονιστικοί περιορισμοί στην πρόσβαση και στην άσκηση ορισμένων επαγγελματικών υπηρεσιών παραμένουν υψηλότεροι από ό,τι στην Ε.Ε., κατά μέσο όρο, με αποτέλεσμα χαμηλότερο ανταγωνισμό, υψηλότερο μέσο κόστος και, συνεπώς, χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα.

Τέλος, η βελτίωση της παραγωγικότητας, η οποία θα επιτρέψει μια υγιή αύξηση των πραγματικών αμοιβών, προϋποθέτει την αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D),

οι οποίες υπολείπονται του ευρωπαϊκού μέσου όρου, την άρση των υφιστάμενων περιορισμών στις επαγγελματικές υπηρεσίες και την περαιτέρω βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας.

■ **Το ζήτημα των μισθών είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν η ακρίβεια -σε ορισμένες περιπτώσεις η αισχροκέρδεια- τρώει το εισόδημα. Έχετε μιλήσει για τον «πληθωρισμό κερδών». Τι πρέπει να γίνει ώστε ο Έλληνας να μην πληρώνει τόσο ακριβά τα βασικά αγαθά που σε άλλες χώρες πωλούνται φθηνότερα; Έχει, κατά τη γνώμη σας, όπλα η πολιτεία, πληρώνουν όσο θα έπρεπε οι κερδοφόρες επιχειρήσεις;**

Οντως, όπως έχω αναφέρει και στο παρελθόν, η αύξηση των τιμών με ρυθμό ταχύτερο της αύξησης του κόστους αποτελεί ένδειξη αύξησης των περιθωρίων κέρδους και, εφόσον ακολουθηθεί από αντίστοιχη άνοδο των αμοιβών, μπορεί να οδηγήσει σε ένα σπирάλ αυξήσεων μισθών - τιμών και σε στασιμοπληθωρισμό. Προφανώς αυτό το φαινόμενο δεν μπορεί να συνεχιστεί και θα πρέπει οι επιχειρήσεις να περιορίσουν, όπου είναι εφικτό, το περιθώριο κέρδους τους, ώστε να συμμετάσχουν με τη σειρά τους στην προσπάθεια διατηρήσιμης αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού. Ωστόσο, το φαινόμενο του «πληθωρισμού κερδών» δεν αφορά όλες τις επιχειρήσεις και δεν μπορεί να γενικευθεί. Σε αρκετές περιπτώσεις, αυτό που έχει παρατηρηθεί δεν είναι μια αύξηση των περιθωρίων κέρδους, αλλά μια μετακύλιση του υψηλού κόστους ενέργειας και πρώτων υλών στις τελικές τιμές καταναλωτή. Η ικανότητα των επιχειρήσεων να μετακυλίσουν το κόστος ποικίλλει σημαντικά και εξαρτάται από την ένταση του ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο, τη θέση στην αλυσίδα αξίας, το πόσο ελαστική είναι η ζήτηση για συγκεκριμένα προϊόντα στις αλλαγές τι-

μών, τους τύπους των πελατών, το μέγεθος και το οικοσύστημα στο οποίο ανήκει η επιχείρηση. Επιπλέον, η πρακτική του λεγόμενου transfer pricing και των ενδοομιλικών συναλλαγών των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών, η οποία προϋπήρχε της τρέχουσας συγκυρίας και η οποία αποσκοπεί στην εμφάνιση μειωμένων κερδών στην εγχώρια αγορά με αποτέλεσμα τη χαμηλότερη φορολόγηση, είναι παράγοντας που μπορεί να οδηγήσει σε άνοδο των τιμών καταναλωτή. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, η μητρική εταιρεία χρεώνει υψηλές τιμές για τις εισαγωγές προϊόντων που διενεργεί η θυγατρική της, η οποία δραστηριοποιείται στην εγχώρια αγορά, και αυτή με τη σειρά της μετακυλίζει το κόστος στους καταναλωτές με αποτέλεσμα σε αρκετές περιπτώσεις οι τιμές των προϊόντων στο εσωτερικό να είναι αρκετά υψηλότερες από ό,τι στο εξωτερικό. Βραχυπρόθεσμα, απαιτείται εντατικοποίηση των ελέγχων των αρμόδιων ελεγκτικών μηχανισμών και της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα αισχροκέρδειας και ολιγοπωλιακές πρακτικές. Ενώ μεσομακροπρόθεσμα απαιτείται η βελτίωση

του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων με άρση των πάσης φύσεως περιορισμών, ώστε να διευκολυνθεί η είσοδος νέων επιχειρήσεων.

■ **Μένοντας στο ζήτημα του πληθωρισμού, η γεωπολιτική κρίση στη Μέση Ανατολή δεν αφήνει πολλά περιθώρια ενεργειακής χαλάρωσης. Και μην ξεχνάμε το πάντα ανοιχτό μέτωπο της Ουκρανίας. Μήπως έχουμε μπει σε έναν μακροχρόνιο πληθωριστικό κύκλο;**

Τα τελευταία χρόνια, η παγκόσμια οικονομία έχει δεχτεί πολλά κύματα διαταραχών του πληθωρισμού, κυρίως από την πλευρά της προσφοράς. Η πρόσφατη τραγική σύγκρουση μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς ενδέχεται να δημιουργήσει νέες προκλή-

σεις για την οικονομία της Ευρώπης, που μπορεί να συνδέονται τόσο με μια νέα διαταραχή στην αγορά ενέργειας, όσο και με μεγαλύτερη εισροή προσφύγων. Αυτή η νέα πηγή αβεβαιότητας εμφανίστηκε ενώ συνεχίζεται ο αδικαιολόγητος πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Καθώς η ζώνη του ευρώ είναι ένας μεγάλος καθαρός εισαγωγέας ενέργειας, οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να έχουν στασιμοπληθωριστικό αντίκτυπο.

Η υψηλή αβεβαιότητα και οι αυξημένοι κίνδυνοι ελήφθησαν υπόψη στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ κατά την τελευταία μας συνεδρίαση στην Αθήνα, όπου αποφασίσαμε να προχωρήσουμε σε μια παύση στις αυξήσεις των επιτοκίων. Όπως ανέφερα ήδη, ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ μειώθηκε σημαντικά τον Οκτώβριο και οι περισσότεροι δείκτες μέτρησης του υποκείμενου πληθωρισμού συνεχίζουν να εξασθενούν. Βλέπουμε δηλαδή ότι οι προηγούμενες αυξήσεις των επιτοκίων εξακολουθούν να μεταδίδονται δυναμικά όχι μόνο στις συνθήκες χρηματοδότησης, αλλά ολόένα περισσότερο στη ζήτηση και στις τιμές. Θα συνεχίσουμε να αξιολογούμε τις προοπτικές του πληθωρισμού μεσοπρόθεσμα, υπό το πρίσμα των εισερχόμενων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών στοιχείων.

“ Η νέα πηγή αβεβαιότητας εμφανίστηκε ενώ συνεχίζεται ο αδικαιολόγητος πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Καθώς η ζώνη του ευρώ είναι ένας μεγάλος καθαρός εισαγωγέας ενέργειας, οι εξελίξεις αυτές ενδέχεται να έχουν στασιμοπληθωριστικό αντίκτυπο”